

Spis treści

Wstęp	5
Wykaz skrótów	18
Tablica chronologiczna	20
Plan Wilna w pierwszej połowie XVII w.	26

Rozdział 1

Z CZEGO POWSTAJE TEKST

1.1. Teksty Wilna	29
1.2. Materiał do produkcji tekstu	32
1.3. Pismo	36
1.3.1. Język mowy i język pisma	36
1.3.2. Kształt pisma	46
1.4. Użytkowanie i wytwarzanie tekstów w dawnym Wilnie	58
1.4.1. Czytanie	58
1.4.1.1. Poziomy funkcjonalnej piśmienności i niepiśmienności	58
1.4.1.2. Czytanie a władza	66
1.4.1.3. Lektura popularna i elitarna	69
1.4.2. Wytwarzanie tekstów	73

Rozdział 2

MAGAZYNOWANIE TEKSTÓW

2.1. Archiwa	81
2.2. Biblioteki	87
2.2.1. Księgozbiory cerkiewne	89
2.2.2. Biblioteka katedralna	92
2.2.3. Biblioteki kościelne, zakonne i zborowe	97

2.2.4. Biblioteka Akademii Wileńskiej	101
2.2.5. Księgozbiory prywatne	104
2.2.5.1. Biblioteki duchownych	104
2.2.5.2. Biblioteki ludzi władzy	109
2.2.5.3. Księgozbiory mieszczan i szlachty	112
2.3. Czemu służyło posiadanie książek?	119

Rozdział 3 KOBIETA I TEKST

3.1. Miasto	123
3.2. Klasztor	133

Rozdział 4 SZKOŁY

4.1. Szkoła w dawnym Wilnie – wprowadzenie	145
4.2. Studenci	147
4.3. Szkoła katedralna (i Akademia Krakowska)	150
4.4. Szkoła św. Jana	155
4.5. Szkoły protestanckie	157
4.6. Szkoła bractwa prawosławnego	163
4.7. Szkoła unicka	170
4.8. Akademia Wileńska	171
4.9. Szkoła żydowska	187
4.10. Szkoła tatarska	188
4.11. Inne szkoły wileńskie	189
4.12. Podsumowanie	190

Rozdział 5 KSIĄŻKA

5.1. Książka rękopiśmienna	191
5.2. Drukarze	194
5.3. Oprawa	205
5.4. Handel książką	210
5.5. Cena i wartość książek	215

Rozdział 6

TEKSTY PRAWA I ADMINISTRACJI

6.1. Listy księcia Giedymina i początek miasta	223
6.2. Pisarze i sekretarze	226
6.3. Teksty regulacji prawnych	232
6.4. Retoryka dokumentu urzędowego	236
6.5. Retoryka dokumentu prywatnego – testamentu	242
6.6. Retoryka listu	249

Rozdział 7

TEKSTY SPORU

7.1. „Miasto otwarte” i „miasto zamknięte”	257
7.2. Kultura agonistyczna	261
7.3. Metodologia sporu. Jezuicka teologia polemiczna	263
7.4. Polifoniczne teksty sporu („miasto zamknięte”)	264
7.5. Teksty polemik religijnych „miasta otwartego”	273
7.6. Dysputacje wileńskie. Między akcją retoryczną a dialogiem	276
7.7. Traktaty polemiczne. Między tumultami a dysputacją	283
7.8. Rozprawy polemiczne I (protestanci–katolicy). Między traktatem a paszkwilem	292
7.9. Wiersze polemiczne. Między paszkwilem a rozruchami	297
7.10. Rozprawy polemiczne II (prawosławni–katolicy–unicy)	303
7.11. Kazanie polemiczne. Między teologią pozytywno-kontrowersyjną a tumultem	309

Rozdział 8

TEKSTY RODZAJU POPISOWEGO

8.1. Sztuka demonstratywna	313
8.2. Panegiryk „miasta zamkniętego”: epitafia i inskrypcje	317
8.3. Panegiryk w Wilnie. Kreacja pamięci i prestiżu	331
8.3.1. Jezuicka <i>respublica litteraria</i> w Wilnie na przełomie XVI i XVII w.	333
8.3.2. Kazanie panegiryczne w pierwszej połowie XVII w.	337
8.4. Teatr religii i teatr władzy	343
8.4.1. Sztuka demonstratywna w mieście	343

8.4.2. Teatr i dramat	344
8.4.3. Teatralizacja religii i władzy	349
8.4.4. Uroczysty wjazd do Wilna (24 lipca 1611 roku)	355
8.4.5. Odwrotna strona medalu, czyli rachunki	364
8.5. Tekst naukowy – tekst demonstratywny?	365
8.6. Budowanie tożsamości litewskiej (sztuka panegiryczna „miasta otwartego”)	371
8.6.1. Historia panegiryczna	371
8.6.2. Historiografia w Wilnie	375

KONIEC TEKSTÓW

Rozdział 9

TEKSTY RELIGII

9.1. Religie Księgi w Wilnie	379
9.2. Teksty święte i liturgiczne	380
9.3. Objaśnianie Ksiąg Świętych	386
9.3.1. Teksty teologiczne	386
9.3.2. Kazanie	390
9.3.3. Katechizm	393
9.4. Modlitwa, pieśń i medytacja	398
Zakończenie	405
Spis ilustracji	411
Bibliografia	413
Indeks pojęć	447
Indeks nazwisk	465
Summary	489